

Оцењивање – врсте оцењивања

Медицинска школа са домом
ученика „Сестре Нинковић“

Крагујевац

Миланка Булатовић

Општи циљ:

- Унапређење компетенција наставника за примену разних облика оцењивања у настави

Специфични циљеви:

- Да учесници унапреде своја знања о иницијалном, формативном и сумативном оцењивању
- Да учесници кроз разговор размене своје приступе формативном оцењивању
- Да учесници унапреде своја знања о самовредновању ученика и међусобном вредновању ученика

ТЕМЕ

- Настава и оцењивање – врсте оцењивања
- Извештавање о праћењу развоја, напредовања и остварености постигнућа ученика
- Самовредновање ученика и вредновање постигнућа других ученика
- Дискусија и евалуација

Тема 1

Настава и оцењивање

Да се подсетимо...

- **Оцењивање** је саставни део процеса наставе и учења којим се стално прати остваривање прописаних циљева, исхода, стандарда постигнућа ученика и стандарда квалификација, као и напредовања ученика у развијању компетенција у току савладавања школског програма.

Функције оцењивања

- **Мотивациона** - усмереност ка ученику - наставник делује на самопоуздање и заинтересованост ученика
- **Инструктивна (развојна)** - усмерена ка ученику - наставник предлаже ученику следећи корак у учењу
- **Еволутивна** - усмереност ка исходу - наставник на основу анализе података долази до општег суда о успеху ученика у односу на критеријуме
- **Информативна** - усмереност ка наставнику - наставник даје ученику повратну информацију о његовом напредовању у учењу

Зашто је потребно знати функције оцењивања?

- Да ученици постигну контролу над сопственим учењем
- Да наставници усмеравају наставу ефикасније, полазећи од нивоа постигнутог
- Да наставници одреде којим је ученицима потребно више подршке
- Да родитељи сазнају о напретку своје деце
- Да стручне службе, директори, саветници и јавност сазнају колико групе ученика напредују

Сврха оцењивања

Основна сврха оцењивања је да

унапређује квалитет процеса учења

Саставни је део учења, па је због тога континуирана педагошка активност којом се код ученика:

- 1) развија активан однос према учењу
- 2) подстиче мотивација за учење
- 3) развијају радне навике
- 4) ученик се оспособљава за објективну процену сопствених постигнућа и постигнућа других ученика, при чему развија одређени систем вредности.

Како наставник може да унапреди свој начин праћења и оцењивања?

- Треба да разуме улогу оцењивања
- Треба да се упозна са различитим облицима оцењивања
- Треба да изгради сопствени стил на основу чињеница о оцењивању са којима се упознао и сопственог искуства

Принципи оцењивања

- 1) **Поузданост:** означава усаглашеност оцене са утврђеним, јавним и прецизним критеријумима оцењивања
- 2) **Ваљаност:** оцена исказује ефекте учења (оствареност исхода, ангажовање и напредовање ученика)
- 3) **Разноврсност начина оцењивања.** Избор одговарајућих и примена различитих метода техника оцењивања како би се осигурала ваљаност, поузданост и објективност оцена
- 4) **Редовност и благовременост оцењивања** обезбеђује континуитет у информисању ученика о њиховој ефикасности у процесу учења и ефекат оцене на даљи процес учења
- 5) **Оцењивање без дискриминације и издвајања по било ком основу**
- 6) **Уважавање индивидуалних разлика, образовних потреба, узраста, претходних постигнућа ученика**

Облици оцењивања

- У нашем систему образовања успостављена је оријентисаност на исходе учења. Она је довела до промене у начину на који школе виде и размишљају о функцији и природи оцењивања.
- Основна идеја је да су **оцењивање, настава и учење интегрисани процеси који једино у интеракцији могу довести до предвиђених ефеката.**
- Оцењивање се све мање доживљава формалистички, као пуко додељивање оцена, већ као свакодневна активност која се користи да би се подржао процес учења.

Различите врсте оцењивања, различите форме оцене

- **ИНИЦИЈАЛНО ПРОВЕРАВАЊЕ**
- **ФОРМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ**
- **СУМАТИВНО ОЦЕЊИВАЊЕ**

Иницијално проверавање

- Иницијално тестирање служи да се установе вештине, способности, интересовања, искуства, нивои постигнућа или потешкоће појединих ученика или читавог одељења
- Врши се увек на почетку процеса учења
- Ученици се не припремају за иницијално тестирање
- Реализује се за све предмете, а ради се у складу са природом предмета

Иницијално проверавање

- Припрему за реализацију иницијалног проверавања наставник спроводи у сарадњи са наставницима истог предмета
- Не оцењује се, али се ученику даје повратна информација
- Резултати иницијалног теста користе се за припрему наставе
- На основу резултата иницијалног теста могуће је ефикасно планирати и организовати процес учења

Иницијално проверавање

- На основу резултата иницијалног теста може да се планира допунска настава
- Могуће је индивидуализовати процес учења
- Резултати иницијалног тестирања омогућавају да се промени оперативни план у оним деловима где су ученици показали лоше резултате
- Користи се као податак за даље унапређење рада школе

Примери праксе у Медицинској школи

Тања Милутиновић
Миланка Булатовић

Сумативно оцењивање

Сумативно оцењивање је вредновање постигнућа ученика на крају програмске целине, модула или за класификациони период из предмета

- Оцене су бројчане и уносе се у дневник рада, а могу бити унете и у педагошку документацију наставника
- Ученик у току једног полугодишта треба да има најмање 4 оцене (по новом ЗОСОВ)

Сумативно оцењивање

- Закључна оцена се утврђује као аритметичка средина свих уписаних оцена
- Оцене добијене сумативним оцењивањем дају слику о томе колико је ученик до тада научио, тј. шта зна, разуме и може да уради
- Даје слику о томе колико је настава успела да оствари програмом предвиђене и планиране циљеве и исходе
- Даје повратну информацију о успешности наставника

Сумативно оцењивање

- Може да представља доказ о постигнутим знањима на нивоу стручне спреме
- Сумативно оцењивање у стручном образовању се у нашој земљи врши кроз систем националних испита и то завршног и матурског испита. Оваква врста испита захтева механизме осигурања квалитета у виду јасних процедура и стандарда.
- Кључни стандард за развој испита у стручном образовању је **стандард квалификације.**

Примери праксе у Медицинској школи

Верица Јовановић

Формативно оцењивање

Формативно оцењивање је редовно и планско прикупљање релевантних података о напредовању ученика, постизању прописаних исхода и циљева и постигнутом степену развоја компетенција ученика

Формативно оцењивање

- Одвија се континуирано, у свим фазама наставног процеса, током целе школске године
- Саставни је део процеса наставе и учења и садржи повратну информацију наставнику за даље креирање процеса учења и препоруку ученику за даље напредовање
- Састоји се од **праћења, сакупљања података, анализе и саопштавања информација**
- Оцењивање је описно и евидентира се у педагошкој документацији наставника

Формативно оцењивање

- Основна претпоставка за ефикасно праћење ученика је и да ученик разуме који исход треба да постигне и који су критеријуми успеха
- Формативно оцењивање је ефикасно само ако се обавља у различитим контекстима, тј. када је ученику дата прилика да више пута покаже своје знање, вештине и ставове и када је тај процес праћен благовременом повратном информацијом
- Укључује ученике и подстиче их на самооцењивање

Формативно оцењивање

- Наставник, на основу посматрања рада ученика или извођења задатака утврђује до ког нивоа је ученик у могућности да прикаже неки концепт, или сет знања или да изведе неку интегрисану групу вештина
- На основу података прикупљених формативним оцењивањем могу се извести оцене које се уносе у књигу евиденције, у складу са критеријумима прописаним овим правилником
- Оцена се формира на основу довољног броја информација и доказа (посматрање, ученички дневник, производи рада и сл.)
- Када су ови услови испуњени може се рећи да је оцена заиста у функцији учења

Формативно оцењивање

- Овакав облик оцењивања даје **информацију о квалитету рада наставника, ефикасности метода које примењује, наставним материјалима**, али и о програму образовања
- Контекст у коме се реализује формативно оцењивање може имати користи када треба утврдити поседује ли ученик потребна знања, вештине или квалитет извођења компетенција за прелазак на следећи ниво образовања или следећи модул у оквиру програма за стицање квалификације

Формативно оцењивање

- За квалитет оцењивања најважније је осигурати равнотежу између формативног и сумативног оцењивања
- Формативно и сумативно оцењивање део су јединственог процеса оцењивања заснованог на унапред утврђеним критеријумима
- Кроз овакву подршку млади човек се оснажује и преузима власништво над сопственим процесом учења

Примери праксе у Медицинској школи

Гордана Стевановић
Андријана Станишић
Мерима Шаптовић

Самовредновање ученика и вредновање постигнућа других ученика

Бојана Савић Богдановић

Размена искустава

- Дилеме из оцењивачке праксе
- Веза између односа ученик-наставник са постигнућима ученика.
- У којој мери поклањамо оцене, и у којим случајевима?
- Да ли су слабе оцене и одраз вредности наставника?
- Које средство мотивације најбоље утиче на постигнућа?
- Да ли је оцењивање најлепши /најтежи или најодговорнији део наше професије?